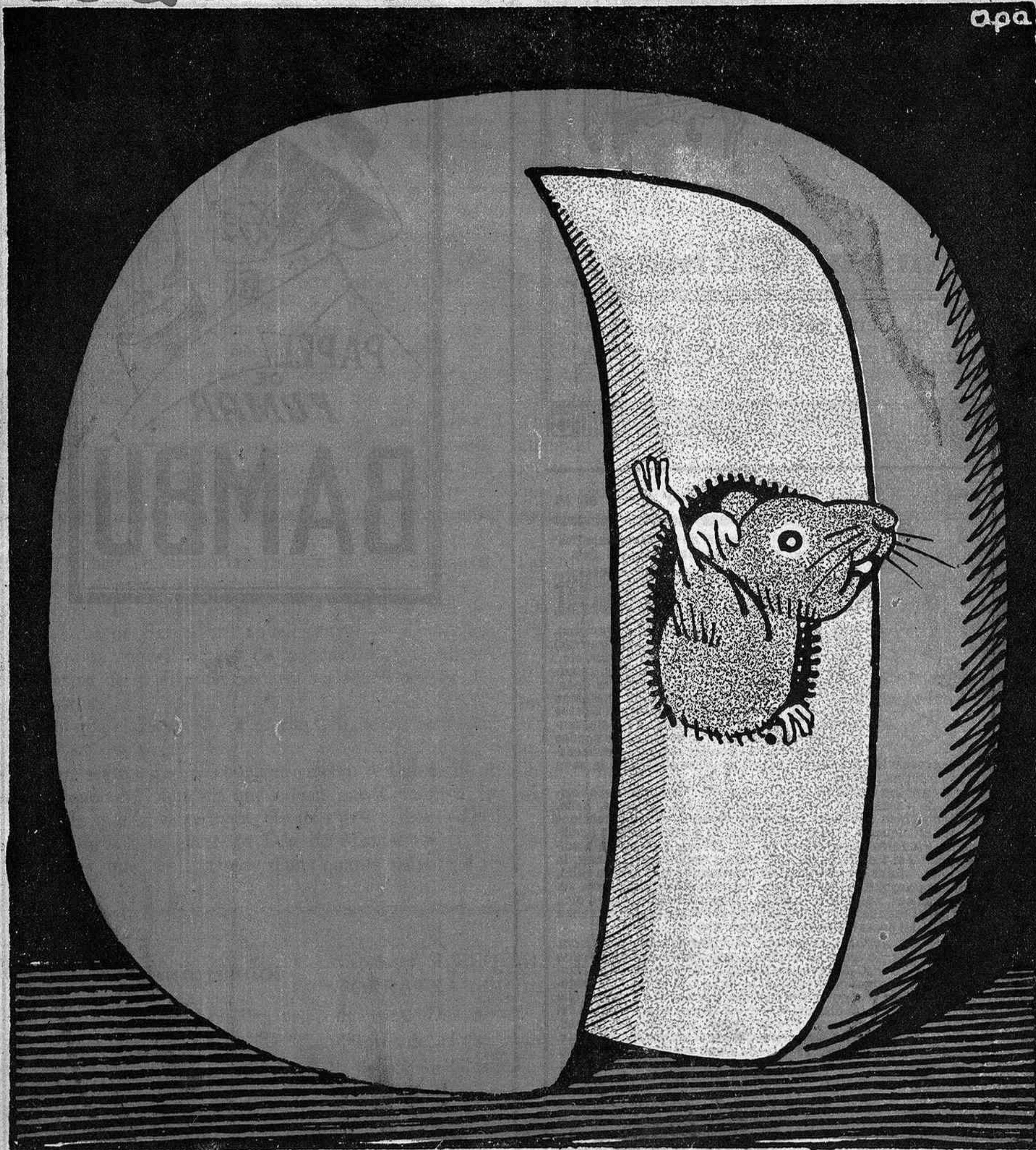

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

apa

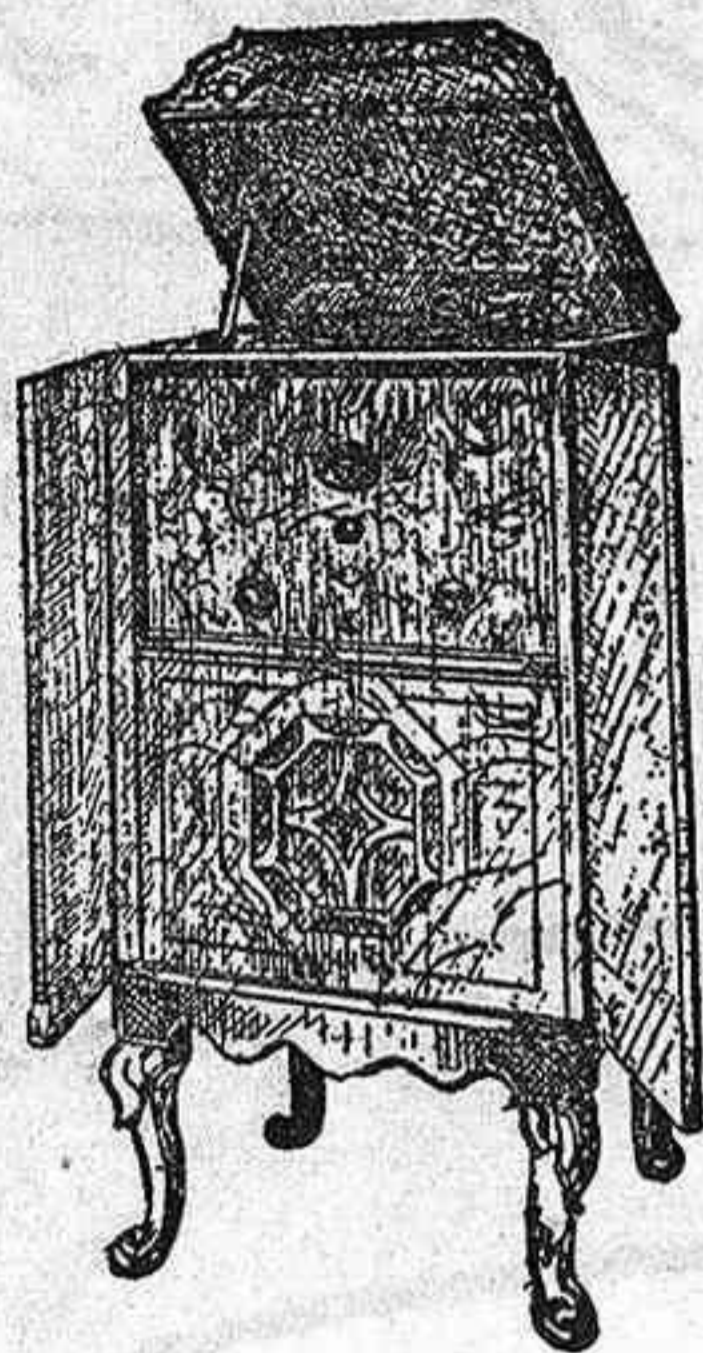

El formatge català i el lerrouxisme

— «¡¡¡Viva la integridad de la Patriaaa!!!»

Ràdio-Phono CLIMO

PREU:
900
PTES.

Ramon Climent

Consell de Cent, 266 (tocant E. Granados)
Telèfon 23058 :: BARCELONA

VIES URINÀRIES

impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorràgia* (putgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluixos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els Catxets del Doctor Solvré. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

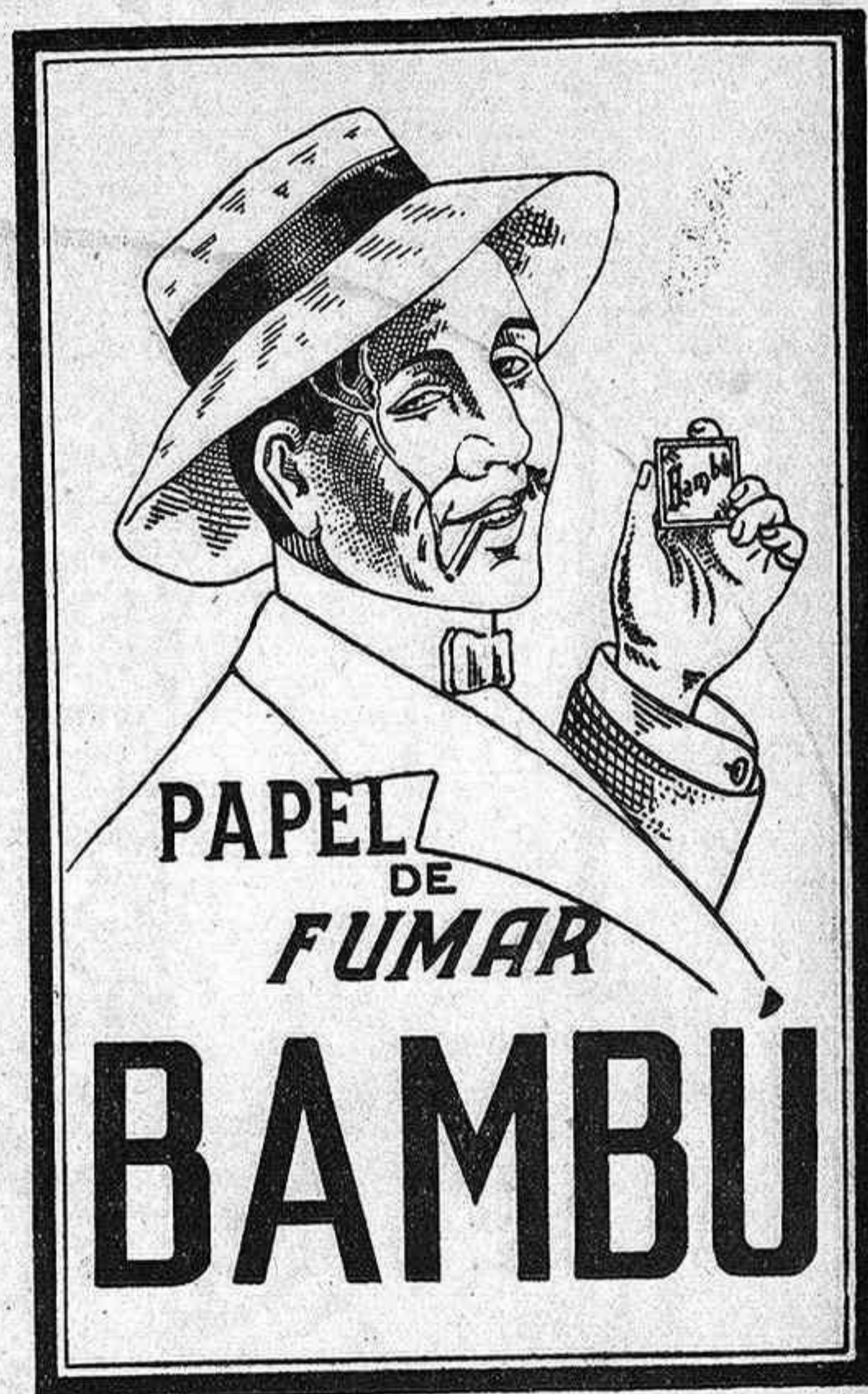
siten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Síllis* (avaral si), *eczemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les Píndoles depuratives del Dr. Solvré, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronscos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòrrica* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fadiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les Granges potenciàls del Dr. Solvré. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pesse- es 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a *Oftines Laboratori Sòkatarq*, carrer del 1er, 18, telèfon 544 S. M. Barcelona, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament, tractament i guariment de les dites malalties.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

Cambó torna

passat dilluns, després de divuit mesos d'absència, arribà a Barcelona Francesc Cambó.

Es molt possible que molts no sàpiguen de qui els parlem; és molt possible que hagin oblidat aquest nom; és molt possible que, si no oblidat els faci l'efecte que malgastem el temps ocupant-nos d'un personatge que, després de fer el viu amb l'ex-rei, la República havia enterrat.

Políticament, s'entèn. Però que consti que la paraula enterrat no l'hem escrit impensadament i per que sí. Recorden aquell crit del Catorze d'Abril de l'any passat. Recordeu que el deu d'agost d'aquest anys, amb motiu de la sanjurjada, el poble repetia aquell crit. Nosaltres també el recordarem perquè Cambó, ara que és ací el palladegi com un dolç que li ofrenen els bons barcelonins: *Mori Cambó!*

Què? Ja heu fet memòria? ja recordeu qui és aquest Cambó que el passat dilluns arribà a Barcelona?

Sí, homes. Es aquell senyor de la Chade; aquell senyor del Banc de Barcelona; aquell senyor de l'anarquista de Tarrassa; aquell senyor de la concòrdia; aquell senyor ministre de la difunta monarquia; aquell senyor del partit centrista.

Veritat que el recordeu? I es clar! Si no en coneixeu d'altre!

I estem segurs que el coneixeu massa. I alguns ni el voldrien conèixer. Són els que creien que Catalunya és quelcom més que la barretineta, els jocs més o menys florals, Sant Jordi i la Mare de Déu de Montserrat. I és quelcom més que les finances d'uns quants senyors d'a-

quells que diuen "la caritat ben entesa comença per un mateix". I qui diu la caritat diu el patriotisme.

Cambó, en advenir la República, desapareixia d'Espanya. Si no ho hagués fet així, si s'hagués quedat, hauria pogut escoltar aquell crit del Catorze d'Abril, aquell que segurament l'hauria fet fogir més que depressa, aquell crit que li hauria fet perdre les ganes de tornar.

I el silenci, un vel espès de silenci, caigué damunt Cambó. De tant en tant se sabia que a París, acompanyat d'un altre ex-ministre de la Lliga, anava a donar el pesam a l'ex-rei. De tant en tant se sabia que era a Itàlia, a Egipte, a Anglaterra. Complia el seu destí d'home empeltat de maleta.

I callava, callava amb una prudència admirable. Mentre la República avençava, ell procurava fer-se oblidar. I el vel de silenci s'espessia damunt Cambó.

Però, de sobte, des de Bèrgam, arriben uns esgarips d'histèria, uns crits de desvari. La gent es mira confusa, estranyada, plena de pasme. Es Cambó? Sí, és Cambó. Encara és Cambó.

Cambó que té categoria d'home viu. Però que no n'és tant com ell creu. Si veritablement ho fos, no hauria tornat: hauria comprès que ja no hi ha res a fer. O bé s'hauria preparat més bé la tornada organitzant-se un atemptat com el d'Hostafrancs. Un atemptat, ben organitzat i ben administrat, pot donar molt de sí. L'home que ha sofert un atemptat, tant si s'hi queda com si se'n escapa, és sempre un xic màrtir.

Però Cambó no ha sabut fer ni això. I ha substituït l'atemptat per uns articles que no han plagut a ningú: ni als seus companys de la Lliga. I és que Cambó ha perdut facultats. Ell és un home molt delicat, molt sensible, i la caiguda de la monarquia fou un cop terrible.

Es cert que Cambó, malgrat aquell crit del Catorze d'Abril, ha pogut tornar a Barcelona. Però penseu en la seva arribada i recordeu les arribades d'altres homes. Penseu que a l'estació no anà el poble a rebre'l: si hagués anat potser hauria tingut un disgust, perquè el poble no oblidava. Penseu que arribà d'una manera subseptícia. Penseu que únicament l'anaren a rebre els seus empleats.

I penseu que amb aquesta arribada Barcelona ha estès la defunció política de Cambó.

LLUÍS CAPDEVILA

Artículos numerados

Qui no el coneix? Qui no l'ha vist alguna vegada pels carrers de Barcelona?

I Cardona Oliver, fill de Pont d'Armentera, en l'actualitat *Artículos numerados* que el dia 6 d'octubre d'en guany ha complert 17 anys de personalitat.

El primer periòdic que en va parlar

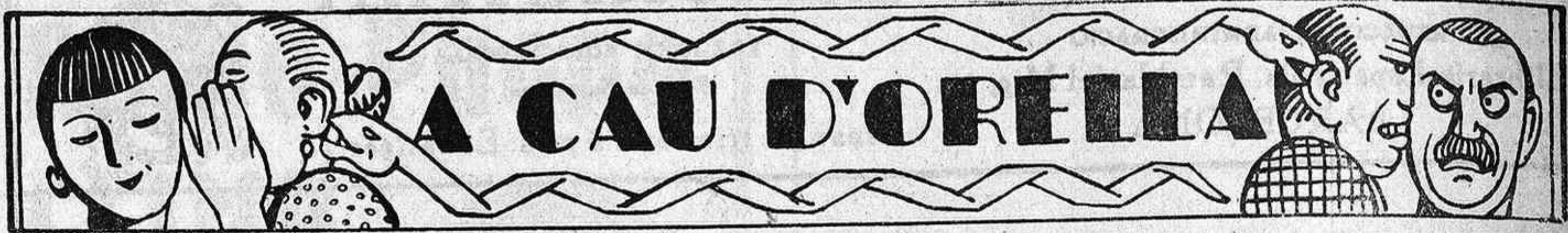
va ésser L'ESQUELLA DE LA TORRATXA del 10 de desembre de 1915. Dos mesos i 4 dies justos després de la seva aparició. En Xarau li dedicà un Glossari.

Amb raó es queixa, de que amb tants Numerats com li han estat presentats, ningú el va obsèquiar, més ben dit, sí, una sola persona. Pere Bolet que li pagà el sopar el dia que

va complir els 17 anys. Sembla que tothom el tingui oblidat i a això no hi ha dret.

Què seria Catalunya sense *Artículos Numerados*? Res! Si Catalunya té l'Estatut, és per ell. Segons ell, Barcelona té l'obligació de vestir-lo, de mantenir-lo. Ciutadans n'hi han molts, *Artículos Numerados* sols n'hi ha un.

I l'hem de conservar. Què seria de nosaltres sense ell?

El senyor Cambó en fa declaracions

L'hora del perill.—L'hora de la responsabilitat—Ni pel rei em molesto.—L'amo sóc jo.

El senyor Cambó ha fet, fa poc, unes interessants declaracions a "La Veu de Catalunya": interessants com tot el que diu especialment d'un quant temps ençà. Car es veu ben bé que l'adveniment de la República, per portar la qual ha fet tants d'esforços en companyia dels seus "queridos amigos" Primo de Rivera, Milans del Bosch i general Barrera, l'ha rejuenit. Així mateix, es veu de seguida que l'Estatut de Catalunya, que l'ha aconseguit ell tot sol, en combinació només que amb Alfons de Borbó, car com havia dit era més fàcil de convèncer un home que un poble, li ha produït una gran eufòria mental.

En aquestes circumstàncies, doncs, no estranyarà ningú que nosaltres (que volem fer de Cambó el nostre líder, convençuts que no hi ha a Barcelona ningú que encerti tant les coses), per no ésser menys que "La Veu"—quines pretensions, eh?—li hem volgut fer també unes quantes preguntes. Ell, naturalment, amb la seva amabilitat

mai no desmentida, amabilitat que li fa tenir la porta oberta per a tothom fins pels que li van a demanar cèntims, s'ha apressat a acceptar la conversa. Es clar que, com convé a una publicació seriosa com la nostra, la conversa ha estat a cau d'orella i absolutament confidencial. La trobareu però, molt semblant a la de "La Veu" únicament que una mica més sincera.

Heu vos ací, doncs, el que ens ha dit:

—...?

—Sí, jo he estat fora de Catalunya mentre la meua presència podia ésser un perill per a la meua persona. Per això mentre els catalanistes de debò, els catalanistes d'esquerra conspiraven, jo em passejava amb el meu iat per l'Adriàtic. Com que també em semblà perillós d'estar-me a Barcelona durant els primers dies de la proclamació de la República, car els ànims estaven molt excitats contra els darrers puntals de la monarquia, vaig decidir de seguir passejant-me una temporada més.

—...?

—Sóc incompatible amb la vagància, però ho sóc encara més amb el trist paper de l'ase de l'hortolà, encara que de vegades faci l'ase sense adonar-me'n. He tornat ara, al mateix mo-

ment que he cregut que la meua presència i la meua acció podien ésser útils, car jo sóc molt pretencios i no puc oblidar la responsabilitat que em correspon en el reconeixement d'un règim d'autonomia a Catalunya, autonomia que vaig fer fracassar a Madrid diverses vegades, i ara vull veure si la torno a fer fracassar des d'ací, car el fracàs de l'autonomia seria en bona part el fracàs de la República, i aleshores hom podria preparar més fàcilment l'obra de la Restauració.

—...?

—No, jo no figuraré en la candidatura del Parlament de la Generalitat perquè no estic en situació de sotmetre la meua veu a l'esforç que haurà de fer qui sigui el "leader" de la Lliga, i ja sabeu que jo, personalment, no estic disposat a molestar-me per ningú i ni per la Lliga, ni per Catalunya ni pel rei. A mi només m'agrada molestar els altres.

—...?

—Sí, penso intervenir també en la política espanyola, car jo no en tindrè prou d'ésser l'amo a Catalunya. Sóc molt treballador i vull manar ací i fora d'ací. Cal esperar, doncs, del patriotisme de tots, que ningú no s'oposarà a aquests designis meus, que són també els de la Lliga i de tots els catalans inconscients.

Pellicena "gentleman"

El senyor Pellicena Camacho, director de "La Voz de Sit Amo" i regidor de l'Ajuntament de Barcelona es fa amb bo.

L'altre dia assistia a una festa aristocràtica.

Uns dels convidats, amic nostre—que es qui ens conta l'anècdota—se'l mirava amb gran insistència. El senyor Pellicena estava visiblement torbat.

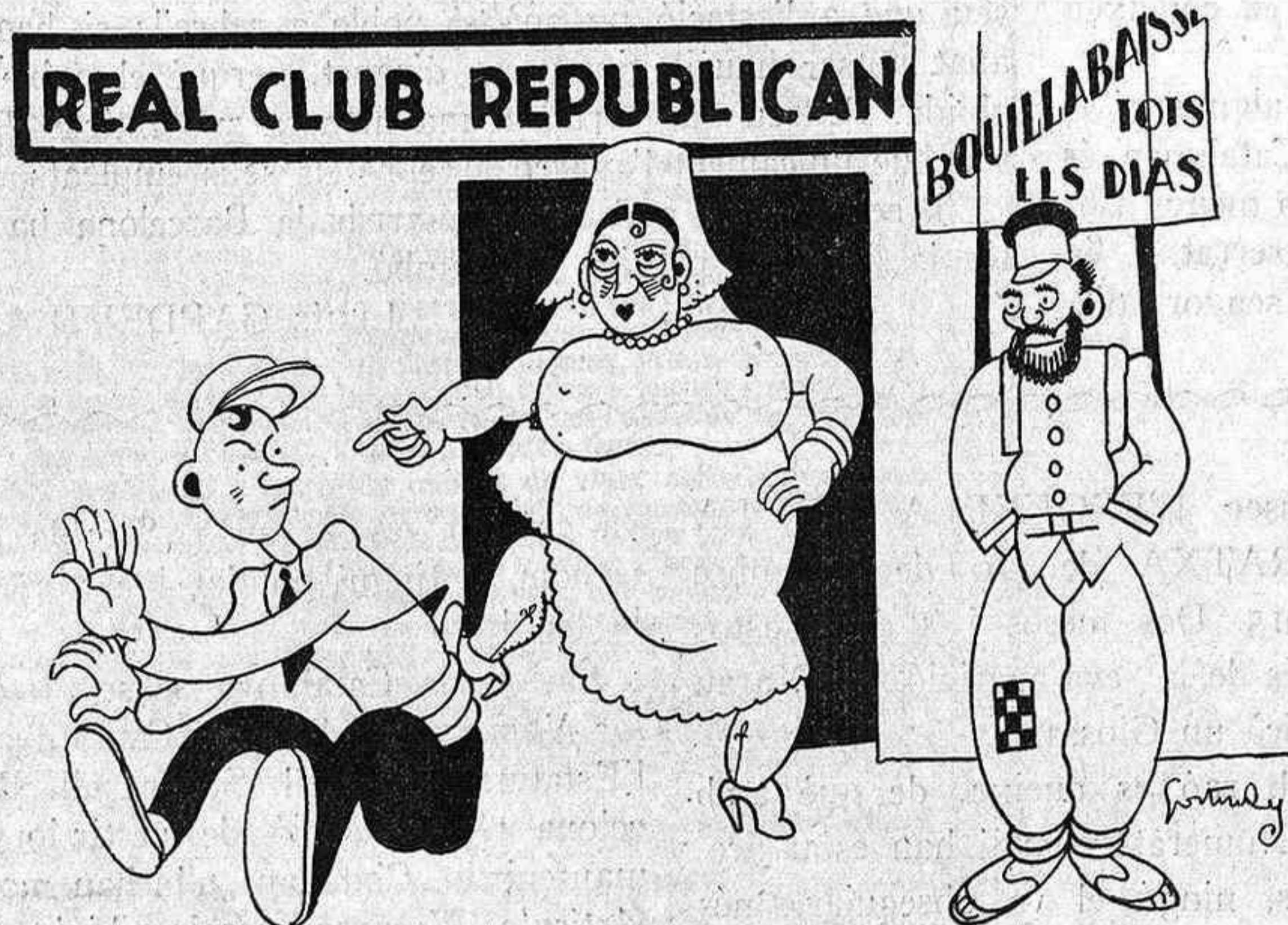
De sobte el nostre amic li demanà:
—Un cocktail.

Pellicena, més torbat que mai, tartamudejà:

—S'equi... s'equi... s'equivoca. Jo sóc... soc... sóc... sóc un convidat.

I el nostre amic:

—Ah, perdoni! Jo l'havia pres per un cambrer: com que el veia amb smocking i corbata blanca!

Paraules... Paraules...

—El que no estigui conforme que s'en vagi!

Auca de l'Estatut de Catalunya

ARTICLE QUART

Aquest article parla ben clà i net dels catalans de fet i els catalans [de dret.

Són catalans tots els nascuts aquí si no els plauen els «toros» i no els [fa mal el vi.

Qui estimi el «cante jondo» i la [mançanilla per més que visqui aquí, és de Sevi- [lla.

Qui no sàpiga dir «setze» ben clà tampoc podrà ésser mai bon català.

Els que no en podran ser mai són els pinxos de la F. A. I.

Tampoc ho serà el senyó que no begui bé amb porró.

Mai no serà català el sense feina que no vol pençà.

No seran mai catalans els policies murcians.

El catòlic, apostòlic i romà com que és romà, no pot ser català.

El «chulo» i el presumit no és d'aquí, és de Madrid.

Tant si ho prova com no ho prova no ho serà mai en Royo Villanova.

Són catalans que fan tuga tots els homes de la Lliga.

Serà català l'espanyol que aquí es porti com hom vol.

No s'acudirà a ningú dir que és català en Lerroux.

No fóra cap cosa estranya que fós català l'Azaña.

Serà sempre català el nostre gran Macià.

■ El front de les dretes

—Ja us podeu ajuntar, ja, que se us veu la corona.

GLOSSARI

LA JOVE LITERATURA

La jove literatura és una cosa que avui a Catalunya dona més mal de cap que fruits. La jove literatura no és que sigui jove ni sigui literatura: és que es diu les dues coses. S'ho diu perquè sí, perquè quatre nois puguin cridar de tant en tant:

—Nosaltres, els joves!

Aquests nois, si no són d'allò que se'n diu de casa bona s'hi apropen molt. Ho provenen de l'aristocràcia perquè a Catalunya, sortosament, gairebé no tenim aristocràcia. La que teníem, l'autèntica a força de fer una vida salvatge i de no airejar-se, se'ns ha tornat rànica. L'altra fa pudor de fàbrica o de taulell.

Aquests nois de "la jove literatura"; aquests nois que criden tant; aquests nois que es consagren savis ells amb ells; aquests nois que, malgrat el seu pretès europeisme, són d'un provincianisme i d'una cursileria inefables; aquests nois que fan tanta barriola i adobten sempre que poden un divertidíssim aire de superioritat, també fan pudor de fàbrica o de taulell.

Encara que no sigui així, tots sem-

blen fills de fabricant o fills de botiguer. Diríem que mantes vegades semblen fills d'una altra cosa si no fos perquè la cosa no mereix ésser ofesa tan greument suposant-hi uns fills d'aquesta mena.

I encara que no sigui així, tots aquests nois de "la jove literatura" fan l'efecte de viure del que el pare roba des de la direcció d'una fàbrica o des de darrera un taulell. I tots, encara que físicament es diferenciïn, tenen quelcom de comú que els fa semblar repetits.

El seu cas, en el fons, no és pas gens còmic, encara que ells, pobres nois, tot s'ho vulguin tirar a l'esquena: es passen la vida cridant, fent el viu, fent el "tunela", dient que únicament és bo el que fan ells, atorgan-se una autoritat que ningú no els dona... i la gent no en fa cabal, els desconeix! Voleu una tragèdia més còmica, més grotesca? "La jove literatura" són ells—volen ésser ells—i per això ningú no creu en "la jove literatura": perquè de lluny ja fa una certa pudoreta gens agradable de cretinisme, de barroeria, de despit, de bilis, d'agror.

I ells criden, criden cada vegada més desesperadament. I la gent no es compadeix. La gent diu: "quin mal de cap fan aquests nois!" Si es pre-

quntés qui són, s'hauria de respondre:

—No són tan dolents com volen semblar. Són uns bons nois. Fan el viu, fan el còmic, diuen quatre fàstigs als que no són tan rucs com ells, alguna vegada s'embriaguen, alguna vegada fan un periodiquet que té totes les aparences d'un periodiquet de chantage. Total res: ganes de fer l'home, el que ells creuen fer l'home! Fora d'això, l'un d'ells va escriure una vegada un llibret de versets; l'altre ha publicat quatre o cinc articles de crítica que abans ja s'havien publicat amb una altra signatura en periòdics francesos; l'altre ha "pispat" dues o tres comèdies; l'altre és un imitador d'André Gide en la seva vida privada; l'altre és més amic de les lletres de canvi que les altres lletres; l'altre viu d'una senyora que s'ha compadit d'ell en vista que "la jove literatura" a Catalunya dona tan poc...

Però, en el fons, ja us ho he dit: uns bons nois, uns pobres nois!

VIRAI

Demà, dissabte, compreu «La Campana de Gràcia»

Capricis i paradoxes

UNS RESULTATS COMICS DE L'AUTONOMIA

De espanyols no catalans a Catalunya n'hi han hagut sempre de menes molt diverses. Hi han hagut, en primer lloc, aquells que s'han mostrat comprensius amb les nostres coses, que han arribat a estimar-les i que si han tingut fills a Catalunya, fins els han deixat parlar en català sense esverar-se. Hi han hagut els que s'han acontentat de mirar les coses d'ací amb senyorivol respecte, sense voler intervenir ni en pro ni en contra de les nostres reivindicacions.

Als primers, l'autonomia fins potser els haurà eternit una mica. Als segons, els haurà deixat en una actitud expectant, igualment respectuosa.

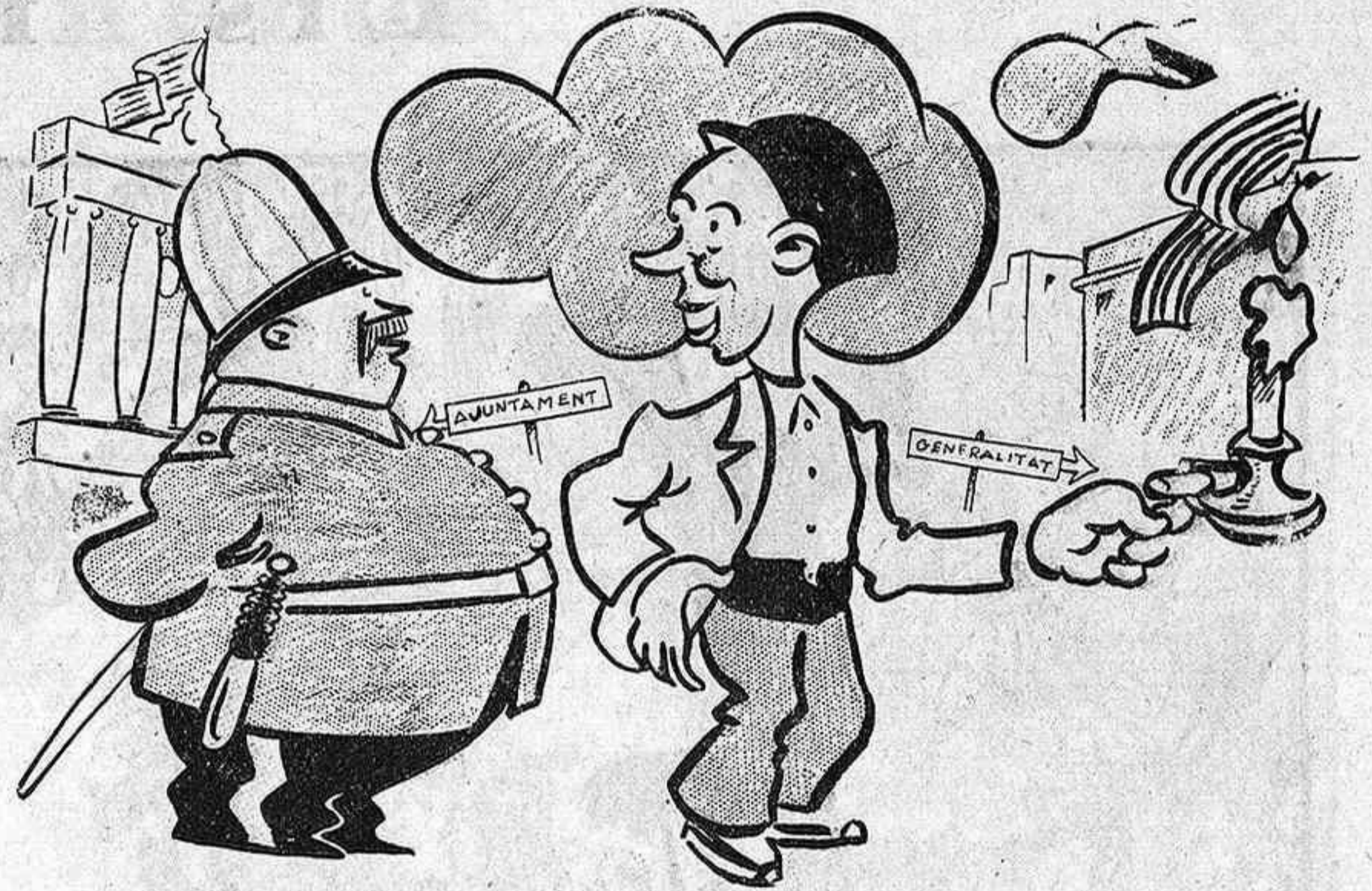
Però hi ha també tota la fauna pintoresca de l'espanyol colonitzador i patrioter, imatge exacte dels que perderen Cuba. Són els que creien que Catalunya era un poble ric, però interior, un gran ordre per exprèmer. Els governadors civils i llurs satèlits, els revolucionaris d'ofici, a sou de la monarquia, els militars que assaltaven els diaris catalans, molts funcionaris pacífics, però de fums, eren d'aquests.

Eren els del "hable usted cristiano", i del "cómo?" impertinent quan sentien una paraula en català; eren els que pregonaven que la "jaula", és a dir la ciutat, "es bonita", però que los "pàjaros", insuportables; eren els que afirmaven que el "dialecto catalán" s'assemblava al lladrar dels gossos; i que en sentir una bonica cançó catalana, feien una ganyota, tot murmurant: "la música todavía, pero la letra!..." Eren els que afirmaven que el teatre català és teatre "de y para palurdos", els que deien que la nostra llengua literària era una creació artificial, amb la qual ni els mateixos catalans ens enteníem, i que les publicacions escrites en una tal llengua, havien d'ésser perseguides com una publicació subversiva i clandestina.

Els efectes de l'autonomia en tota aquesta gent menyspreativa i supervivosa, han estat molt diversos. Alguns en veure-la venir, exclamaven:

—Si esto se aprueba tendremos que emigrar!

Tal era, sobretot, el clam dels oficinistes cul-de-café, dels buròcrates emmandrits, incapaçs de cap esforç mental, als quals tot idioma que no

—Què cerqueu per aquí?

—Cerco la República, que en aquestes cases es veu que encara no hi ha entrat

sigui el castellà els fa mal de cap.

Altres, escèptics, influïts per aquell "Imparcial" que tant agradava a cert guardes, avessats a tustar l'esquena dels catalanistes, no hi creien:

—Se levantará todo España contra Cataluña, antes que esto suceda!— s'exclamaven.

Però hi ha hagut també els vius, els que van endevinar a temps que Catalunya guanyaria el seu plet secular, i que, passant-se a l'enemic, es van fer entusiastes autonomistes i fins catalanistes declarats; això sí, sense aprendre un sol mot de català.

D'aquests, uns eren els que organitzaven l'entusiasme catalanista dels no catalans; els que es posaven al costat de la Generalitat, i que, en somnis, ja veien pagats llurs arboraments germanívols amb algun càrrec polític ben

retribuit o amb alguna representació popular.

Altres eren els agitadors d'ofici; els que, sobtadament, apassionats per les nostres reivindicacions, l'Estatut els semblava poc i que proclamaven i proclamaven que *Cataluña tiene derecho a todas las libertades, hasta a la independencia si la quiere!* I que es disposaren, romàntics, a oferir llurs vides per la nostra llibertat... o a acceptar un acta de diputat si l'aconseguien amb llur propaganda catalano-llibertària. Un acta per no ésser naturalment al Congrés quan es discuteixi alguna llibertat de Catalunya o per votar-hi en contra si els convé.

En canvi, els inadapats, els que no volen dissimular llur despit per haver perdut, parlen de les possibilitats d'ésser convertits en pàries, d'ésser vexats—ells que no han parat de vexar-nos!—en llurs drets. I prefereixen seguir éssent enemics de les reivindicacions catalanes, que ciutadans de Catalunya com l'Estatut i la Constitució els concedeixen.

Aquests són els que, ajudats d'aquells no han aconseguit de ficar-se la Generalitat a la butxaca, intenten de congriar aqueixos grans partits de metecs, i us planten per les cantonades aqueixos cartells desmesurats, amb una literatura apresada dels manifestos de Primo de Rivera.

Uns tals cartells, però, no fan caure ningú d'esquena: els castellans discrets ni els acaben de llegir, i, quan al bon català, els contempla amb una mitja rialleta compasiva.

DOMÈNEC GUANSÉ

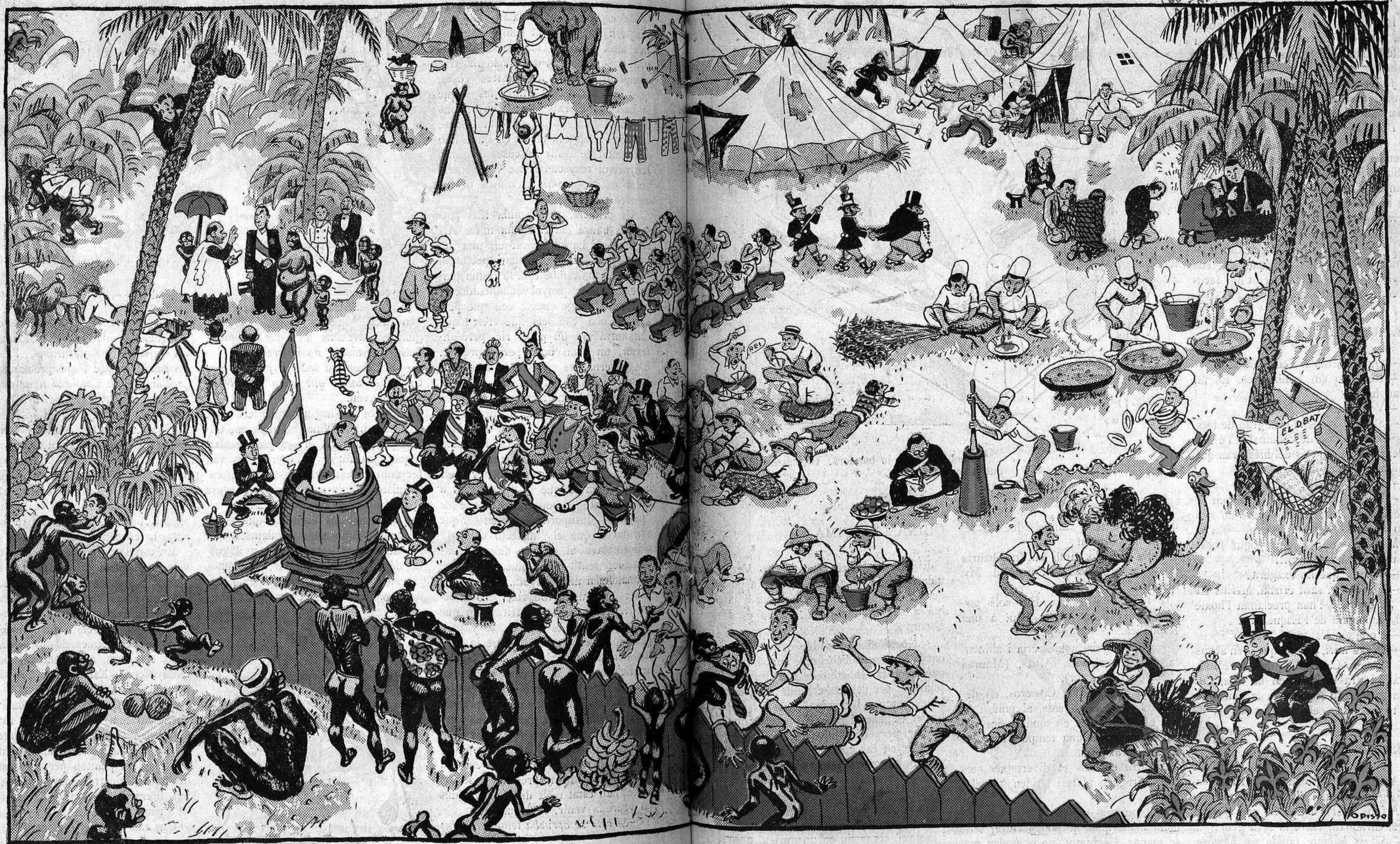

Predilecció

En Lerroux prefereix «Boullabaise».

Els monàrquics a Villa-Cisneros

DEPOSITADA A LA BIBLIOTECA DEL MUSEU DE BARCELONA

Els negres: —Mireu-vos'els! Aquests els que ens deien selvatges a nosaltres!

Vuits i nous i cartes que no lliguen

NO SE PAS QUE HI VEU

Lerroux va ésser xiulat a Tarragona. Va tenir de marxar d'amagatotis, o si voleu, d'incògnit, com els grans personatges.

Ja ho veieu si és trist. Ell que ens estima tant, i que a les seves velleses s'ens ha tornat catalanista.

Per a fer-li un favor, fins vull creure que s'hi hagi tornat. El que no creuré mai és que els radicals, s'hi arribin a tornar mai. L'altre dia, acompanyant uns companys, vaig entrar en tres centres d'aquesta mena de manera, i en cap dels tres no hi vaig veure una sola bandera catalana...

Prou malament que has quedat, Alejandro, només et falta que els teus *queridos correligionarios* t'hi facin quedar encara més.

EL SUPER-HOME

—Què li sembla d'en Vachier?

—Res. No em sembla res. És un gran home.

—Vol dir?

—Sí, senyor: és el més gran de tots. És enorme. És descomunal. Té un talent que fa por: és del més gran que tenim a Catalunya.

—Però...

—Res..., ja li he dit, és quelcom de prodigiós... El seu propi pare no s'en sap avenir. "Sembla estrany—diu el bon home—que jo hagi pogut posar al món u nhome així..."

—Vol dir que no exagera?

—Vol callar, sant cristià, si fins els de "L'Opinió" l'han proclamat l'home més important de l'Esquerra...

—I qui són els de "L'Opinió"?

—Doncs miri, són els que eren abans del "Correo Catalán", i de "La Publicidad" i ara es guanyen la vida, donent patents d'esquerra a la gent que ja tenen el cap pelat de tant ser-ne.

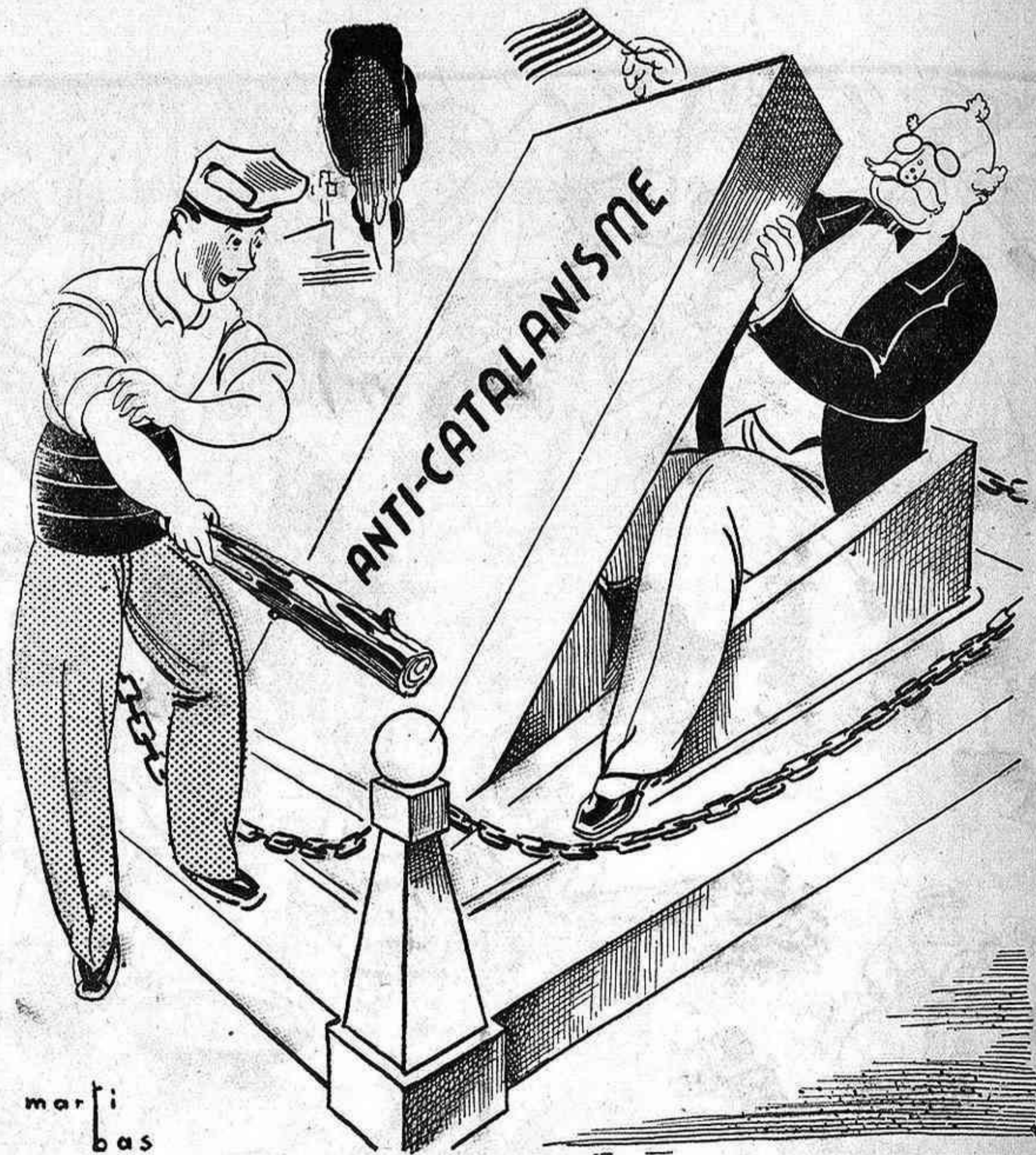
VISCA L'AZAÑA!

Azaña, ets tot un home. Fins el teu més gran enemic, t'ha fet justícia.

Alfons XIII digué fa uns quants dies, enraonant entre la seva gent:

—*Si yo hubiese tenido un hombre como Azaña, aun estaria reinando en España!*

Aquesta frase, va arribar a orelles

—Res d'aixecar la bandera. Torna't-en al llit que això és la lluna.

de l'illustre don Manuel, que va replicar incontinent:

—Es que jo, amb ell, no hauria mai estat president de Consell de Ministres..."

I tenia raó Azaña. Ell, sols podia ajudar a un règim nou, a una República.

La monarquia, només cria i alimenta que Romanones, Albas, (Mauras i potser fills i tot)...

Diuen que a Villa Cisneros, els deportats, juguen al tennis, al golf, i hi han establert entre els monàrquics que allí hi passaran una temporadeta, diverses jerarquies.

Mentre els uns es diverteixen, els altres freguen plats i buïden gibrelletes.

Es comprèn... Els caps del moviment monàrquic, no poden viure sense manar, i sobretot, no es poden pas acostumar fàcilment a treballar...

Tenen un rei al cos, i amb un os com aquest, qui pensa en treballar?

QUINA LLASTIMA

El general Barrera és a París. Ver-taderament és una llàstima que la policia espanyola, no pogués posar li la mà a sobre, però en fi, ja no és a Espanya.

No sé si és possible o no demanar la seva extradició; crec que sí, perquè aquesta, es concedeix a França, solament per delictes comuns; més delictes comuns i criminals que els que ha fet el general Barrera, no crec que els hagi perpetrat el mateix Landrú.

Però, en cas contrari, demanem als nostres simpàtics veïns que els 12.000 voluntaris catalans que varen anar a deixar els seus ossos a França no el deixin tornar per a res, i que s'el guardin, el confitin, o junt amb l'Anido i l'ex-rei, els posin en un museu, o en una de les moltes gàbies buïdes del "Jardín d'Acclimatation".

Els ho agraiem.

Tal com va fugir en Barrera cap a París

Cinc de barreja i bon profit

SEMBLA QUE EN LLOC D'ANAR ENDAVANT, ANEM EN DARRERA

Els homes encarregats de guardar malalts a l'hospital de La Santa Creu i de San Pau, cobren per 12 hores de treball dos pessetes (els de dia) i 1'40 els de nit.

Això sol, ja és un abús intolerable. Ni en el camp andalús, es guanyen aquests mesquins salaris.

Però això no es pas tot. Abans de sopar, aquests *enfermers* estan obligats de resar el rosari, cada dia, i els diumenges, abans de començar a treballar, han d'oïr missa a les quatre i mitja de la matinada.

Segurament hi ha gent que encara no s'ha enterat que ja no hi ha monarquia...

Fins sembla que les autoritats republicanes, siguin les primeres a ignorar-ho.

Per altra part, és més comprensible encara, quan hom sap, que el conceller Huguet, pertencient al partit radical, és el que deu cuidar-se de tot quan fa referència a hospitals...

Qui sap si això del rosari i de l'obligació d'oïr missa, és un ordre del "Caudillo arrepentido"?

UN PAIS ESTRANY

Gandhi, ha donat per acabada la vaga de la fam que havia valentment començat.

Ha conseguit lo que es proposava.

Si no teniu mala memòria, us recordareu de l'Arcalde de Cork, l'irlandès Mac Swiney, que va deixar-se morir de fam a la presó, també en defensa dels seus ideals.

El seu sacrifici, no ha estat en va per a la Irlanda.

Jo conec un meravellós país, ple de mines de carn d'olla, on els seus homes polítics, saben de segur que no la faran mai la vaga de la fam, ni moriran de gana, provant d'aconseguir algun ideal.

En aquest país que jo conec, si aquests homes moren, serà solament de tips, i l'únic ideal que defensaran encarniçadament, serà ja una vara de batlle, o bé un "enchufe".

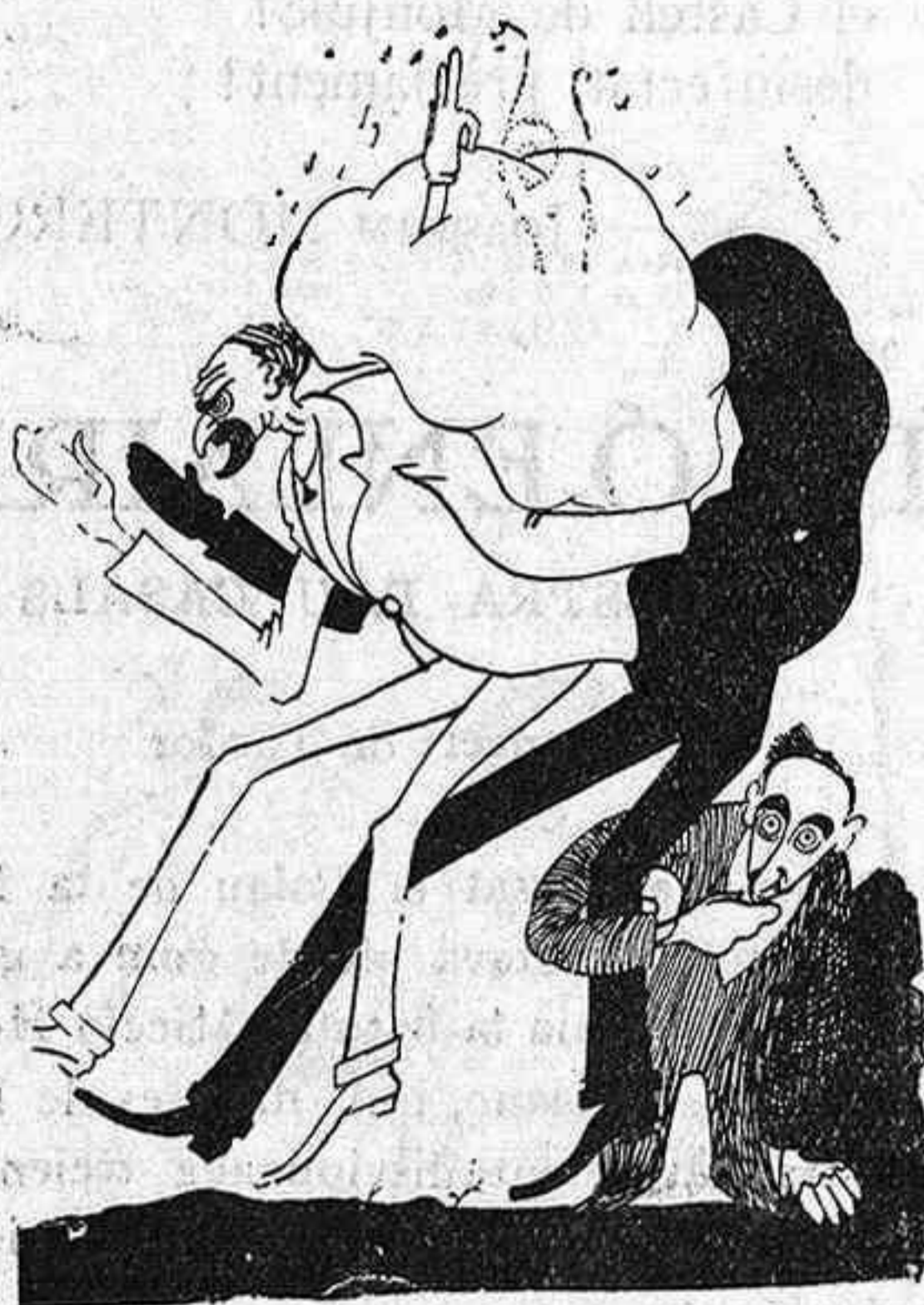
El mal és que no puc arribar a recordar el nom d'aquest estrany país...

EL DESARMAMENT VA PER MAL CAMI

Al cercle del Liceo, han estat trobades armes. El bo del cas, és que la policia, hi tingué d'anar dos cops.

A la primera vegada, no hi varen trobar res, a la segona, ja varen ésser figures d'un altre paner.

Si no tinc mala memòria, el dia de l'arribada dels parlamentaris, al bal-

—Agafa't amb mí, Ventosa, que així no cauràs.

—Ja ho faig, però ara m'en adono de que estic arrapat solament a la teva ombra.

Tal com volia arribar en Cambó a Barcelona

có del dit cercle, no hi havia ni una ànima.

Esta clar, qué els interessarà a ells l'Estatut?

Ara, bé: No seria convenient, que els aristòcrates que es passen el dia en aquella peixera, fent el gandul, anessin a fer companyia als deportats de Villa Cisneros, que ja comencen aburrir-se de jugar al tennis sempre amb els mateixos partidaris?

I no estaria tampoc malament tancar aquest cercle, tant hostil a la República i a Catalunya. De "Cercle del Liceo," em sembla que ens en podríem passar molt bé sense.

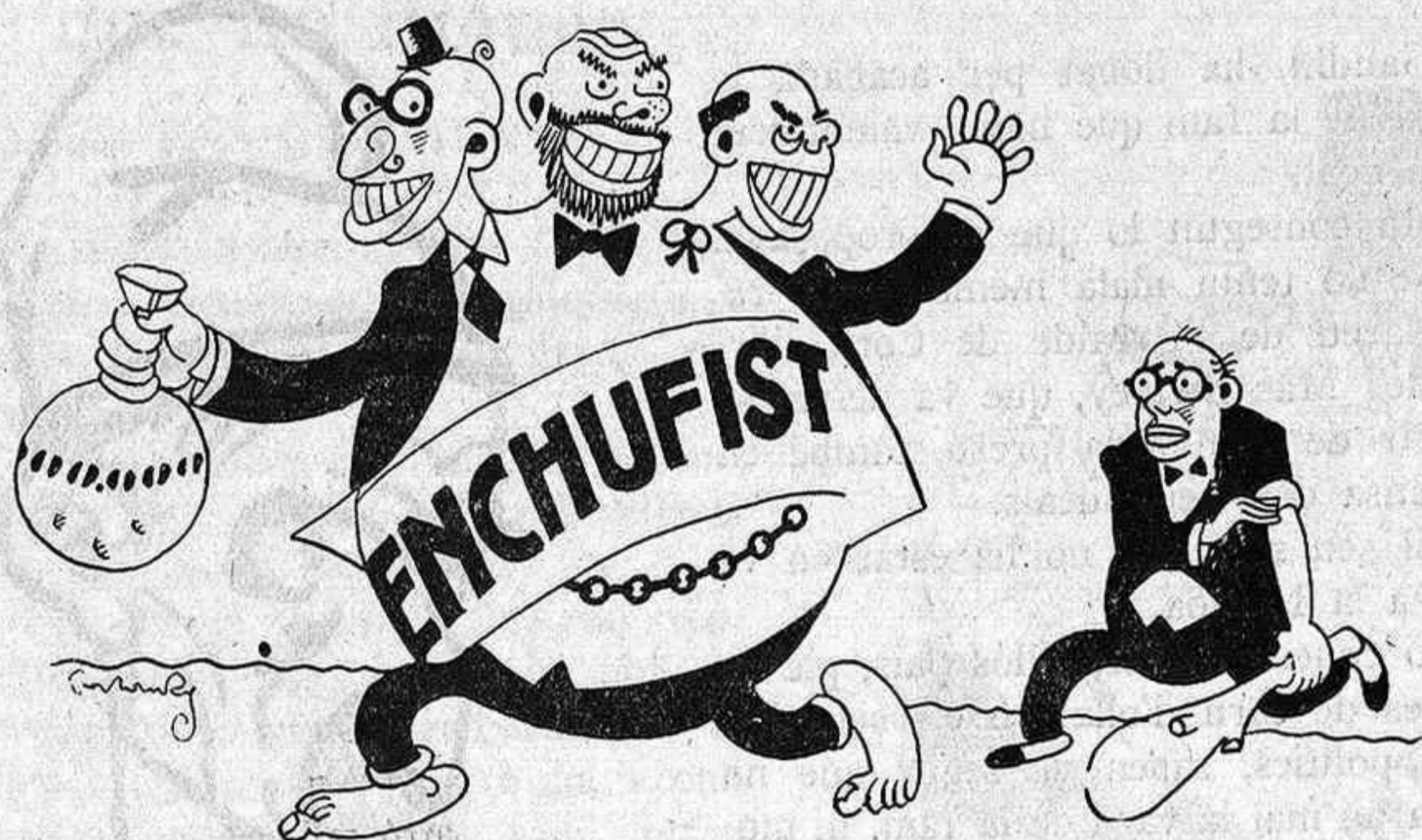
No es clausuren sindicats? No es suspenen diaris? Doncs caldria fer el mateix amb aquesta santa casa.

Sobretot ara que es parla tant de desarmament. Potser això decidirà les grans puixances...

Ara només falta, que el rector del cercle, digui que aquestes armes estan allí desde la entrada dels francesos a Girona...

Sobretot que no ho digui, perquè les autoritats, potser s'ho creurien.

LLUÍS ELÍES

—Els monstres com aquest s'han de destruir.

Esquellincs

Sembla que, a la fi ha trobat
nostra Generalitat,
un lloc capaç i decent
per a instal·lar-hi el sagrat

Parlament

de Catalunya!

El Palau de la Regenta!
Com el recort ens allunya
d'aquella data, i augmenta

l'oblit per aquella gent
que a plaset ja no ens enjunya.

Allà on tenia un seient
ara i seirà el Parlament

de Catalunya!

Bé hau sabut trobar-li estatge!
ho potser més ben triat!

Allà on està soterrat
el darrer crit d'eslavatge

de la nostra Llibertat;
s'oïran les decisions

lluny de reis i de virreis
estructurant els pregons

fonaments de nostres lleis.

La Ciutadella! Què en porta
al nostre cap de records!

I com sembla oir la porta
complanta dels nostres morts!

S'oïran llurs veus alegres,
contrastant en forma estranya,

els seus goigs, amb aquells negres
idols del comte d'Espanya!

El Pare Gallifa, Pon,

Navarro, Aulet i Massana!

Veieu? Ja és més feble el jou
de la terra catalana!

Damunt el terreny on en
ço que Felip Quint alçà,

que per fer-ho va arrassà
tot el barri de Rivera,

deixant rases

com, estrangers impietats!
dos mil i trescentes cases.

sis esglésies, dos mercats.
També, com elles adés
caigueren, tambe avui cauen

Felip Quint i aquell marquès
de Catell-Rodrigo i juen

per no aixerca-se mai més!
En tan dolorós calvari

bon lloc va saber trobar-hi
aquell que al saber trià

és allí, on devem alçar-hi
el Parlament català!

Així, amb versets iguals
és el que jo hauria escrit,
si fa cinquanta anys cabals
m'hagués presentat axí

a lluitar en els Jocs Florals
d'algun llogaret petit.

Avui diré únicament
que fora el lloc més bonic

per alçar-hi el Parlament
el Castell de Monjuïc!

desinfectat prèviament!

JOAQUIM MONTERO

TELÓ ENLAIRE

ORQUESTRA PAU CASALS

1.er Concert de Tarçor

Diumenge passat el Palau de la Música Catalana estava ple de gom a gom Pau Casals tenia la batuta; Miccio Horszowski era al piano, i els mestres de l'orquestra sàviament disciplinada treien de la corda, de la fusta i del metall la dicció sonora.

El programa era clàssic. No res d'estrídències ni de ritmes extravagants ni de música d'avantguarda. Bach, Mozart i Beethoven, amb el "Concert de Brande-

burg" núm. 3, el "Concert per a piano orquestra en si bemoll" núm. 27, l'"Obertura de Les Ruines d'Atenes" i la "Sisena Simfonia" (Pastoral) en fa major omplien el programa.

Tots ens coneixíem, director, pianista, mestres i compositors, ens havíem tractat moltes vegades i sabíem tot el que ens havíem de dir. Però per això mateix fou un repàs cordial, una cita a la que es compareix amb emoció, una conversa que potser ens cansaria si la repetíem sovint, però que de tant en tant renova els entusiasmes més profunds, recalca la sagrada lliçó que mai no voldríem oblidar i refresca el sentiment estètic amb les aures que foren encís de la joventut i que voldríem aspirar en els darrers moments de la nostra vida.

El "Concert" de Bach fou dit amb una correcció austera, una honradesa que fa honor al bon gust del Mestre Casals. Bach hauria parlat així, amb aquest aplom, amb aquesta rigidesa, sense afinaments malaltissos, ni ondulacions a la permanent. La "Sisena Simfonia" renova en el públic que la coneix tan bé íntimes emocions, encara que alguns haurien preferit en l'"Andante" una mica més d'enjogassament. El "Concert" de Mozart fou escoltat i aplaudit calorosament. L'"Obertura" de l'òpera de Kotzchuc va sorprendre una vegada més, amb la seva verdor, amb la seva instrumentació prima, amb el desprendiment dels seus motius melòdics, que l'autor no desenrotlla fins a l'exhamiment, com en les Simfonies que ja escribia per aquell temps.

El pianista Micco Horszowski, tan familiar per al públic de Barcelona, ha perfeccionat encara el seu art d'una pulsió exquisida, com abellutada. Jo arribaria a creure que tanta perfecció desfigurà un xic el "Larghetto", i el féu més sentimental; si no fos irreverència, diríem més llepissós del que exigeix la música, si es vol fràgil, subtil, però sempre purament extracta de Mozart. Ens sabria greu que el notable pianista considerés una censura aquesta observació. Potser no tenim raó, però voldríem distingir la interpretació més "agradosa" de la severament artística.

CLAU DE SOL

ROMEA

"Desitjada", poema en tres actes de Josep Maria de Sagarra.

Una obra més, amb totes les qualitats i els defectes de les obres de Josep Maria de Sagarra.

Sagarra ha trobat ja la fórmula d'es-

estructurar una obra d'èxit pel Romea. Hi cabran una mare, tota abnegació i tota cor, que interpretarà la Morera; una dona amb molta vivor i amb llengua desperta, que serà el paper de lluïment de Maria Vila, primera actriu; un paper de tia xafardera i verinosa, que farà la Guard; un paper de "divo", amb dues o tres àries bucòliques, que dirà Pius Daví. Les comptades variants aniran a càrrec de la resta de la companyia.

Argument de les obres d'èxit de Josep Maria de Sagarra? El que sigui. Un argument fet d'arguments i ben a flor de pell. Es cercaran les situacions de dir versos i, en l'encert de trobar aquestes situacions, radicarà l'èxit de l'autor de "Dijous Sant".

El teatre de Josep Maria de Sagarra arribà a l'estrena de "Marçal Prior" encara amb un cert desig de fer gran obra i de trobar l'encert poètic mitjançant la recerca de mitjans propis. Des de "Marçal Prior", Josep Maria de Sagarra s'ha donat per vençut i s'ha acontentat fent teatre que sap que ha de plaure, teatre cada dia més emmotllat, cada dia més igual. Ja, ni per intent, l'autor de "La follia del desig" pensarà amb obres d'èxit de dubte. Peus de plom i anar tirant per augmentar la clientela selecta i acontentadissa. Esser el qui inaugura totes les temporades de Romea, s'ha de pagar. Adhuc els versos de Sagarra, bastida de les seves obres, es ressenten d'aquesta seva adaptació. Cap gosadia, cap estridència, cap imatge nova els sotraguejarà. Moltes esgarrinxades a les galtes i a l'esquena, moltes espines als peus i als pulmons, quatre xiscles d'oreneta per començar les àries del primer actor. I no res més d'extraordinari. Tindran, correntment, la brillantor segura del poeta que hi ha en Josep Maria de Sagarra.

Ferms entusiastes com som del teatre de poesia, sentim una aversió profunda pel teatre que fingeix ésser-ho i no ho és. Sagarra, que tenia el deure d'apropar-se com més millor al teatre autènticament bell, s'acontenta amb el decorativisme fàcil de la capça de bombons i amb els ensucraments apegallosos del caramello. Sentim-ho, sobretot ara que—són paraules del poeta i les volem creure de bona fe—cal que tots els autors teatrals de Catalunya treballem amb fe per la glòria del teatre de la terra.

Ens farà retret algú que no hem explicat l'argument de "Desitjada"? L'han explicat tots els crítics. També hem dit que tant aquesta obra de Sagarra, com en altres, l'argument no compta. El públic sembla que en tingui prou amb els consonants del poeta, amantada picarole-

ra de les situacions que els porten.

"Desitjada", en la seva interpretació, tingué un heroi: l'actor Gimbernà. Matisa bé el seu paper: un paper ingràt i ple d'esculls. Pius Daví digué els versos que li toquen en l'obra ben dits i ben escients de to. Maria Vila, qui féu un paper igual a tants i tants papers sagarrencs que ha fet iguals, estigué igual que en els altres, era la mateixa "Glòria" i la mateixa "Desitjada". Sòbria i entonada Maria Morera. Bé la Guard. Bé Joaquim Vinyes. I bé Ventayol.

Molt apropiada a l'obra, la decoració de Fontanals. Fontanals és un elegant decorador. El que ell fa deixa que els ulls reposin i es veu amb gust. Aquesta vegada, però, el fons de la decoració de "Desitjada" és ensopegadíssim i ple d'amplada i lluminositat. Un bon encert. La decoració fou aplaudida amb justícia.

ESPANYOL

"L'amor capgira un país", segon vodevil sonor de l'any. Autor del vodevil: Francesc Preses. Autor de les sonoritats: el mestre Pou.

Pot esdevenir que la col·laboració que Josep Santpere aportí al vodevil sonor de Francesc Preses i del mestre Pou es faci arribar a les cent representacions. Per això ens fan riure els qui davant de Preses parlen de l'autor ginebrí Georges Oltramare i de plagis amb una certa indignació. Work creu que no val la pena d'encaparrar-s'hi, i que, en un vodevil sonor, de rumbes, de xotis, de cuplets i de "grimègia", hi cap tothom, des dels autors oficials davant del públic i davant la So-

cietat d'Autors, fins als col·laboradors espontanis com Santpere i els que poden col·laborar-hi sense tenir-ne esment, com l'escriptor ginebrí Oltramare, si hi col·labora, que no ho sabem ni ens interessa esbrinar-ho. Quan es publicà "L'escalier de service" a la Petita Il·lustració començarem la seva llegida, i no la poguérem seguir avant. Massa divertit per a nosaltres.

"L'amor capgira un país", segon vodevil sonor de l'any a l'Espanyol, no és res, o millor és un vodevil que vol ésser dels que tenen èxit en aquella casa. L'autor de la lletra i l'autor de la música han treballat a patró tallat. Malgrat això, no han sabut trobar la mesura justa, i el segon vodevil de l'any resulta llangorós i avorrit. Consta que nosaltres trobarem ja avorrit i llangorós el primer vodevil, el vodevil "cumbre".

L'anar a remolc dels altres té molts inconvenients. Hom capiria que Francesc Preses hagués dictat normes a Roure, però que sigui Roure el que dicta normes a Francesc Preses—gran original i presumpte renovellador del Teatre Català—, fa una certa gràcia.

"L'amor capgira un país" fracassà a primera instància. Ara, amb els fragments de Santpere i amb les remenades a gran trot de les vedetes de la casa, pot esdevenir el que se'n diu un èxit sorollós, un èxit incomparable i imponderable, el millor de tots, el de les ovacions sorolloses i el dels entusiasmes epilèptics.

Veurem què passa. D'aquí a uns quants dies tornarem a l'Espanyol per poder-nos il·lustrar amb els efectes de la col·laboració precisa i edificant del gran Santpere. Una altra col·laboració, ultra la dita col·laboració d'Oltramare. En els vodevils sonors no ve d'una col·laboració. I tampoc—ja tot posat al mateix nivell—creiem que s'hagin de fer a Francesc Preses retrets que no s'han fet als altres. Era molt original l'argument de "La reina ha relliscat"?

WORK

ESQUELLOTS

Gaziel, des del diari dels morts, sovint mou brega per un partit de centre.

Que no s'escarrasi.

Bé sabem prou que és el partit de centre que preconitzen Gaziel i els de "La Vanguardia". Un partit de parelles de guàrdia civil, que vetlli el plat de bona escudella que ingereixen els senyors Esteves, perquè ningú no tingui la gosadia d'interrompre'ls ni els dificulti la digestió.

Els no catalans

—«Ya ves, estos catalanes no van a parar hasta que tengamos que ganarnos la vida trabajando!»

I això no ho assoliran pas. Molt menys quan n'hi ha molts que passem prim.

✱

"En justo castigo a su perversidad", tots els diaris de llengua vernàcula de Barcelona han fet el buit a Lerroux.

Pobre Lerroux, ja ni es parla d'ell!

L'ex-"caudillo", fora de l'ambient aquell de les "meriendas fraternales", ja no sap on balla; i ve ambicionant el poder com a suprem recurs de salvació.

Però el poder cada dia s'allunya d'ell.

✱

L'Ajuntament sembla que a l'últim es decidirà a arranjar el camí que de Barcelona condueix al Prat del Llobregat, davant les moltes queixes que hi ha hagut amb motiu de la visita del "Graff Zepelin".

Gairebé sempre els estrangers són els que, directa o indirectament, ens marquen el camí.

✱

A la Lliga es nta gran efervescència. Estan preparant-se per les properes eleccions de diputats a la Generalitat de Catalunya.

Han tret del recambró dels mals endresos els vells motllos electorals, i, ai las!, han vist que eren molt tronats i que no servien per a res.

I la Lliga, sense els motllos antics de fer jocs bruts, no pot fer res; és a l'aigua.

Ja ho veureu; total dos diputats. I si no al temps.

✱

El Parlament català serà instal·lat al Museu de la Ciutadella del Parc.

Mentre vagin quedant buides les gàbies, seran ocupades pels diputats que puguin sortir estil Royo Villanova. I l'entrada serà gratuïta per tots els ciutadans.

—Passin a veure les feres, senyors!

✱

L'altre dia vàrem trobar l'alcalde de Vilassar de Dalt, tot esverat i amb cara demacrada.

—Escolti, em deixaria un vaixell de la Transatlàntica per anar a fer musclos?

—Què et passa?

—No res, home; que de poc em moro aquesta nit...

—I això?

—Mira, ha vingut de ben poc, de dos quilòmetres solament. Figura't que s'ha mort l'alcalde de Premià...

✱

El governador ha dit als periodistes que havia instruït expedient als policies que no trobaren les armes al Círcol del Liceu.

Cas que es netegi molt bé la policia. Cal que la policia sigui una constitució que mereixi la confiança del poble que és qui la manté.

✱

Els presos governatius de la presó model han començat a fer la vaga de la fam.

Es veu que les nostres autoritats no s'han empapat dels drets dels ciutadans. No hi pot haver cap detingut després de 72 hores si no han estat processats

✱

En el darrer congrés que han cèlebrat els socialistes espanyols han demanat, per majoria de vots, la destitució de la guàrdia civil i la creació de la Guàrdia Rural Republicana.

Una de les vegades que estem d'acord amb els socialistes és aquesta, i diem bé per els socialistes.

✱

Catalans i no catalans d'esquerra no permeteu que triomfin les dretes, el Parlament català ha d'ésser de lo més avançat possible, al menys ens hem de posar al nivell del Parlament de la República.

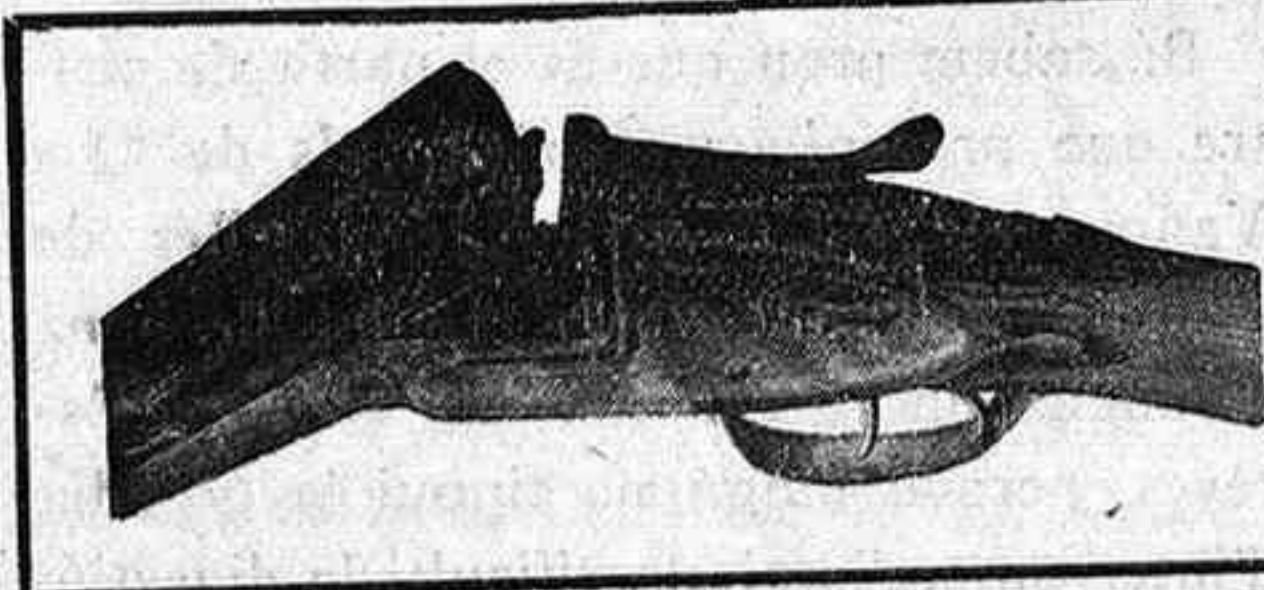
Hem de fer molta tasca republicana. Si t'abstens de votar pots donar la victòria als teus propis enemics.

Vota a qui sigui, al menys al partit que simpatitzi amb els teus ideals.

Una olla on hi mengen molts

"L'Esquella", Om, 8; Barcelona

Escopetes - Bicicletes - Ràdio

VENDES A PLAÇOS I AL COMPTAT
(Es desitgen agents)

F. BARÓ

Goya, 11; Tel. 73497.—BARCELONA
Sucursal a Esparraguera: St. Antoni, n.º 20

Sol·liciteu preus d'anuncis a
L'Esquella de la Torratxa
el setmanari més popular

Dirigiu-vos a

DOMÈNEC DIUMENGE
Argenteria, 6, 2.ª, 2.ª :: BARCELONA

Restaurant CASA JOAN

El més popular i acreditat

LA CASA DE LA PAELLA VALENCIANA
(Especialitat de la casa)

Rambla de Santa Mònica, 21 i 23

Telèfon 23692

Mobles i Matalassos

A TERMINIS i SENSE FIADOR

Carrer Santa Anna, 18 - Barcelona

VIES URINARIES

Curació especial garantitzada i ràpida de la blenorràgia i les seves complicacions - Avariosis, Pell, Morenes, Diatèrnia

CLINICA FONTOVA

Carrer Nou de la Rambla, 4 (abans Conde del Asalto)
D'11 a 1 i de 5 a 7 Econòmica, de 7 a 9

FRONTÓ NOVETATS

Tots els dies grandiosos partits, tarda i nit

ELS MILLORS PELOTARIS

Si voleu passar una bona estona, aneu al Frontó Novetats

DETALLS PER PROGRAMES

TEATRE COMIC

Avui, divendres, nit, a les deu: La formidable Companyia Internacional de Varietats de

MLLE. JANE REYNELL

em la que figura entre altres les notables atraccions JOANITA DE CARTAGO - THE JONNYS - TROUPE SUNDAYM GIRLS - TROUPE MENDEZ i el «AS» dels còmics mundials

FRANK PICHEL

TEATRE VICTORIA

COMPANYIA DE LLUIS CALVO

Avui, divendres, n't a les deu:

POR UNA EQUIVOCACIÓN

i l'èxit més gran de l'any,

LUISA FERNANDA

Dissabte i diumenge, tarda i nit: Grandioses funcions.

ROYAL CONCERT

Marquès del Duero, 106 - Telèfon 20384

Direcció artística: LEOPOLD MORAL

El Music-Hall de les cares boniques

Cabaret d'1 a 4 matinada

ORQUESTINA REMEN WARTY i P. GALLO

BA-TA-CLAN Marquès del Duero, 85 - Tel. 31374
Tarda a les 3,30 :: Nit a les 9,30

Avui i dies seüents: FORMIDABLES DEBUTS

Dixon Blanch - C. NAVARRO - A. VARGAS

Zynaray et Moniela - EMILIA PRAXEDES

Tots els dies un alegre vodevil - Dancing d'1 a 4 matinada

FEROTYL

Específic de l'

ASTENIA GENITAL (IMPOTENCIA)

(MANCA DE VIGOR SEXUAL)

De la eyaculació prematura (pèrdues seminals); de la feblesa y molt efecàs per a combatre la NEURASTENIA, en totes les seves manifestacions.

Es el més poikant estimulant de l'activitat neuro-espino-médulo-genital. Sinèrgic i homo-estimulasa de les glàndules intersticials. Producte pflu-riglandular, completament inofensiu. Mai perjudica, ni lesiona cap orgue, ni el funcionament dels mateixos.

No conté, ni estricnina, ni fosfurs, ni cantàrides, ni cap altre medicament excitant.

PRODUCTE MAGNE E INSUBSTITUIBLE PER A RECIBRAR LA PERDUDA FELICITAT CONJUGAL. PROSPECTES GRATIS

Laboratoris Farmacològics del Dr. W. Dutrem

Alt de Sant Pere, 50 - BARCELONA - Telèfon 18631

Preu: 2175 ptes.

**Caruso, Fleta, Tito Schipa,
Pau Casals, Sagi-Barba,
etc., etc.**

Totes les celebritats impressionen en
discos

La voz de su amo

Companya del Gramòfono, S. A. E.

La puresa de la Lliga

—No m'aixequis massa el vestit que s'em veurà la brutícia.

Any L

L'E

Antil
Lerra